

Officer Kelly vinner Svenskt Grand National, 1971.

SVENSKT Grand National

40 ÅR MED PICKNICK I STRÖMSHOLM

Det är söndag en solig dag i juni. Människor vallfärdar med picknick-korgar till de natur-sköna omgivningarna vid Österängen intill Strömsholms slott. De slår sig ned i gröngräset under ekarna för att uppleva genuin, rafflande, spännande galoppsport. Där glänsande ivriga fullblod med jockeyer i färggranna dressar spränger förbi på en "armslängds avstånd".

TEXT HELENA MANSÉN FOTO STEFAN UPPSTRÖM

Folk trängs kring ledvolten och totaluckorna. Många sitter på sina filtar eller campingstolar och solar och har picknick. Speakern har fullt upp med att representera deltagarna, referera loppet och ropa ut meddelanden.

Känslan av att vara mitt uppe i händelsernas centrum är påtaglig. Utan att egentligen ordentligt kunna se vad som sker i loppet, hör man dundret från hästhovarna, hästarnas andhämtningar och jockeyernas rop när fältet passerar om andra sidan det vita staketet. Men man är med, man frågar någon som står bredvid – Vem leder? Såg du var sjuan låg? – och marken vibrerar under fötterna.

Man befinner sig på fältet innanför banan eller precis utanför, alldeles intill. Bland tusentals andra människor.

Det är folkfest, en heldag.

Bansträckningen är klurig med kurvor och diagonaler. Här och var står det hinder som hästarna ska ta sig över i full fart.

Solen brukar skina som på beställning. Men de som varit med förr har paraply med sig. Och regnställ. Det händer att himlen öppnar sig, att de mjuka gräsbanorna där hästarna springer förvandlas till lera och filten man satt på är dyblöt. Men vad gör det? Hästarna och jockeyerna bryr sig inte, inte publiken heller.

LOPPET ALLA VILL VINNA

Fyra av dagens lopp går över hinder. De andra är slätlöpningar.

Svenskt Grand National är dagens höjdpunkt. En steeplechase där hästarna ska galoppa 4 200 meter med 15 hinder av varierande utseende och karaktär, en del är höga och svåra.

Sveriges tuffaste hinderlopp.

Hästarna tar sats, lyfter och formigen flyger flera meter innan de med ett jättesprång landar på andra sidan. Står man bredvid får man en hisnande känsla i maggropen.

Jockeyerna får mycket luft mellan sadel och ben, rena miraklet att de landar tillsammans med hästen.

Ibland gör de inte det.

En häst snubblar till, slår runt, kommer upp på benen igen för att fortsätta loppet själv. Jockeyn biter i gräset. Arg, besviken. Ett helt år till nästa gång, till att ta revansch.

Svensk Grand National är loppet som alla i hinder-sporten vill vinna. Även många utländska deltagare har varit med, tränare och jockeyer från Polen, Storbritannien, Frankrike, USA och Tyskland bland annat.

DRAMATIK PÅ HÖGSTA NIVÅ

Svenskt Grand National är namngivet efter det engelska "riktiga" Grand National på Aintree, ett oerhört dramatiskt, stort

Picknick i det gröna kompletterat med vackra fullblod.

och mytomspunnet lopp som brukar dra cirka 70 000 åskådare till banan varje år. Där så många som 40 hästar brukar vara med, där många faller och bara några få tar sig i mål med jockeyn kvar på ryggen.

Det engelska Grand National får varje år ta emot protester från djurrättsorganisationer och det händer att demonstranter försöker ta sig in på banan under loppet. Det är ett extremt tufft lopp och så sent som i år dog hästar i samband med loppet.

SVENSKA GRAND NATIONAL BETYDLIGT "SNÄLLARE"

Strömsholmsversionen är bokstavligen talat "a walk in the park" jämfört med det engelska loppet. Distansen är kortare och det är färre hinder som dessutom är lägre och enklare att forcera. Men Svenskt Grand National är ändå ett mycket svårt hinderlopp. Men – ett lopp där svårighetsgraden ligger i tekniken!

Det krävs såväl riktigt bra hästar som ryttare för att kunna ta sig igenom banan – och för att vinna. Och det krävs riktigt bra tränare för att matcha fram hästarna till att klara uppgiften.

FRÅN OFFICER KELLY TILL LIGHTS OUT

Det första upplagan av loppet gick av stapeln 1971 och vanns av dansktränade OfficerKelly med engelske toppjockeyn John Cook i sadeln. Cook hade bara ett par månader innan vunnit det engelska Grand National på Specify.

2010 vanns det av Lights Out med Niklas Lovén i sadeln och tränare var "Strömsholmssonen", unge Dennis Persson. Lights Out och samma team vann loppet även 2008.

Svenskt Grand National

Sveriges största steeplechase
Svenskt Grand National
avgörs på Strömsholm.

Översikt av de 15 hindren

1,5,14 Karlshorst (torrgrav följt av högt hinder med ris)	7 Vattengraven
2,13 Hinder (jordvägg, hög fast del)	8,12 Engelska språnget (avsprängsboom 1,5 m framför, vid sol i motljus)
3 Tribunhåcken (tas bort för fri passage över mållinjen)	9 Stora jordvallen (banans högsta hinder, 1,80 m inklusive ris)
4,15 Jordvallen (riset står i en vall)	10 "Canal turn" (banan svänger direkt efter)
6 Diagonalhindret (bred jordvall, det längsta språnget).	11 "Open ditch" (grävd grav framför)

KÄLLA: Svenskt Grand National
SVENSKA GRAFIKBYRÅN/TT

40-ÅRS JUBILEUM

I år är det första gången löpningen rids i regi av Svensk Galopp då det under alla år från 1971-2010 varit Amatörryttarklubben som med ideella krafter och små medel stått bakom arrangemangen.

Under dagen rids bland annat också den stora häcklöpningen Svenskt Champion Hurdle ("kopia" av loppet på Cheltenham), Silverstöveln för kvinnliga amatörtyttare, ARK Fegentri World Cup för manliga dito, Pro-Am Cup för amatörer och lärlingar, Måns Alexanderson Memorial för amatörer och SAHF:s Stora Pris, för arabiska fullblod.

INITIATIVTAGARNA

Den allra första idén till Svenskt Grand National kom från hästägaren Rolf Ehnбом som 1970 hade en häst med i det engelska Grand National. När han satt på planet hem tillsammans med Björn Zachrisson – alias BZ eller Mr Galopp, klurade han över om man skulle kunna ha ett Grand National även i Sverige, kanske på Täby?

BZ hade bland annat varit på plats på Aintree som referent av engelska GN till svensk television. Ehnбом framhärddade med sin idé och lovade att stötta projektet ekonomiskt om man tog sig an förslaget.

Då sade BZ:

"Rolf, din idé är lysande, men det finns bara ett ställe för ett eventuellt Grand National i Sverige – och det är STRÖMSHOLM!"

Under sommaren bildade BZ och Amatörryttarklubben (ARK) en Grand National-kommitté och de sonderade terrängen bland hinderintresserade galopphästägare för att se om det fanns något gehör för förslaget.

Det gjorde det.

EN UNIK LÖPNING, EN UNIK POKAL

I samband med att man planerade för löpningen skickade Amatörryttarklubben ett brev till Topham Ltd, ägare av Aintree Race Course och arrangör av engelska Grand National. För att hövligt fråga om de fick använda namnet Grand National. Man frågade också om man "i syfte att stärka de sportsliga relationerna länderna emellan kanske kunde skänka ett smärre hederspris till löpningen".

Några månader senare (efter en lång engelsk poststrejk) fick Amatörryttarklubben ett brev tillbaka.

Där stod det :

"Vi har med förtjusning konstaterat att löpningen uppkallas efter Grand National på Aintree och vi uppställer med nöje ett

"En häst snubblar till, slår runt, kommer upp på benen igen för att fortsätta loppet själv. Jockeyn biter i gräset. Arg, besviken. Ett helt år till nästa gång, till att ta revansch"

vandringspris till segrande hästägaren. Vi har för detta ändamål en pokal från mitten av 1800-talet, som tidigare utdelats som hederspris i Grand National och som nyligen återkommit till oss".

Brevet var undertecknat av självaste ägaren till Aintreebanan, Mrs Mirabel Topham.

BZ berättar: "Det visade sig senare att det fanns, och finns, ett 30-40-tal olika "Grand National" i världen. Men ingen annan än svenska ARK har frågat "om lov"!

Ingen annan har heller fått ett vandringspris av den dignitet som det svenska Grand National fick!

Det var nämligen inte vilket pris som helst. Topham-pokalen – som den namngavs till – var en silverpokal på 7,2 kg, fulländat utsirlad, bländande vacker och kanske Europas mest imponerande buckla! Det sägs att den är större än FA-Cupen i engelsk fotboll.

STOR UPPMÄRKSAMHET

Svenskt Grand National fick en hejdundrande start och mycket uppmärksamhet från såväl skandinavisk som internationell media.

Amatörryttarklubben har ända sedan starten 1971 förvaltat "Tophamsförtroendet" på allra bästa sätt. På GN-festen efter tävlingarna har man varje år utbringat en skål för Mrs Tophams ära och för hennes pokal.

Inför 2011 års Grand National på Aintree reste Svensk Galopps representant Elisabeth Oldengren med Tophambucklan för att visa upp den för den engelska GN-publiken. Topham-pokalen fick stå i en väl bevakad monter, perfekt placerad på central plats mellan ledvolten, Red Rum Garden och den största läktarbyggnaden och sågs av uppskattningsvis 3 000 personer!

GEDIGET BANARBETE

Många är de som varje år medverkat till att planera och arrangera Svenskt Grand National och de andra löpningarna under Strömsholmsdagen.

En av de viktigaste kuggarna i hjulet var Staffan Möller som under 30 år, från starten 1971, var banmästare och med sina frivilla medarbetare byggde den första banan. Och därefter varje år såg till att banan på Österängen var i bästa tänkbara skick inför GN-dagen.

– Vi var några stycken som fick åka till Aintree och Cheltenham för att studera banorna och hindren där. Sedan åkte vi hem och anlade banan på Österängen, berättar Staffan.

– Det har varit mycket arbete med att hugga träd i skogen, hämta ris, måla staket, justera doseringar, klippa gräs, m.m.

– Det första och det andra hindret i Svenskt GN rids från två håll. Vi var först lite osäkra på om det skulle kunna fungera. Det vore ju inte bra om något ekipage möttes där! Men det har gått bra. Genom åren har vi också ändrat lite här och där längs banan.

Hur är svårighetsgraden på den svenska GN-banan jämfört med den engelska på Aintree?

– Den är inte i närheten av den engelska GN.

Strömsholmshindren är betydligt snällare – även om de är svåra nog. Bland annat har vi "risat fluffigt". På de engelska hindren kan man nästan gå högst uppe på riset, så tätt är de risade vilket medför att hästarna verkligen måste ta sig hela vägen över. I Sverige kan hästarna forcera igenom riset och slår inte emot hindret även om de inte hoppar ända upp.

– En stor del av svårighetsgraden i det svenska GN ligger mycket i att banan är så trixig. I engelska GN är startfälten också väldigt stora, ofta med 40 hästar, vilket gör det mycket vanskligt. I Svenskt GN är det sällan fler än 10. Sedan är distansen betydligt kortare och hindren färre. Hästarna blir därför inte lika trötta.

Har det hänt att någon ridit fel väg någon gång?

– Ja faktiskt! En gång var det en polsk ryttare i ledningen som uppenbarligen inte läst "kartan" ordentligt – han försvann i full galopp ut mot parkeringen! avslutar Staffan Möller.

Andra namn som betytt oerhört mycket för Strömsholmslöpningarna i sin helhet och instiftandet av Svenskt Grand National är – förutom redan nämnde Björn Zachrisson – bland annat dätidens ordförande i ARK, Gustaf de Geer och tidigare ordföranden Hans von Blixen-Finecke och Måns Alexandersson.

GN-KUNGAR

Den hinderjockey som vunnit flest Svenskt Grand National är den bortgångne Tony Frick som segrade inte mindre än 6 gånger (!). Bland tränarna har bland annat norrmännen Terje Dahl (8 segr) och nyligen bortgångne Nils Petter Bogen (5 segr) utmärkt sig extra.

1986 deltog den första kvinnliga ryttaren – det var Lorna Vincent från England. Än har inte någon kvinnlig ryttare vunnit loppet. Annika Källse var den första skandinaviska kvinnan som red i loppet.

Dennis Persson och hans bror Johan.

Lights Out.

DENNIS PERSSON

Dennis Persson kommer från en galoppfamilj och är uppväxt i Strömsholm. Pappa Tore, som gick bort 2007, både red i hinderlöpningar och tränade på slätt och hinder, broder Johan har ridit i Svenskt Grand National och tidigt bortgångne Dicke var en mycket duktig jockey.

Dennis började som amatörryttare och red även på hinder. Han tog ut tränarlicens 2006 och med en speciell förkärlek för hinderlöpningar har han satsat mer och mer på det gebitet.

Två gånger har han sadlat ut en vinnare i loppet, det var 2008 och 2010, båda gånger med Stall ATL:s Lights Out som reds av Niklas Lovén.

Dennis, vad betyder Svenskt Grand National för dig?

– Det är för mig utan tvekan den största löpningen i skandinavisk galopp. Jag värderar en seger i Svenskt GN högre än jag skulle värdera en eventuell seger i Svenskt Derby.

Hur kändes det att vinna loppet, två gånger dessutom?

– Det var obeskrivligt. Första gången var det en stor lättnad eftersom min familj så länge har försökt vinna GN både som ryttare och tränare. Pappa var tvåa flera gånger och att vinna det betydde otroligt mycket. Det var en oerhörd glädje och stolthet, det tog några dagar att smälta.

Den andra segern kunde jag njuta av mer. Det krävs så mycket för att vinna, man måste ha massor av tur och allt ska klaffa. Det är få förnämmande att få vinna det här loppet och jag är oerhört stolt över att ha gjort det. Vet att det finns många som försökt flera gånger och varit värda att segra.

Vad tittar man efter när man ska köpa en häst för att vinna Svenskt Grand National?

– Den måste framförallt vara smidig för att klara de skarpa kurvorna, modig och hoppssäker. Hellre en häst med speed än en med stamina, det är sällan man vinner loppet genom att leda från start till mål.

Vi ber Dennis berätta om någon speciell eller lustig episod i samband med GN.

– Det finns hur mycket som helst att berätta om! Men första gången jag skulle rida i GN var jag väldigt nervös och även fast jag är uppväxt vid banan och träningsridit den massor av gånger, var jag rädd att rida fel väg.

När jag gick banan innan loppet såg jag tränare Rune Haugen stå och prata med sin toppjockey från England, Rupert Wakley som skulle rida Trinitro. Haugen pekade neråt banan. "... sedan rider du till höger, där tar du till vänster och så genom kurvan och in på diagonalen där, förbi dungen och eken, sedan svänger du där och tillbaka i andra varvet ..." instruktionerna fortsatte medan Wakley såg allt blekare och förvirrad ut.

När jag mötte Wakley som var på väg därifrån blinkade han och sade med ett leende: "I think I'll stay behind". Då ropade Haugen. "Det är väldigt viktigt att du ligger i front med honom! Han går bara i tåten!" Då såg jag paniken i Wakleys ögon ...! skrattar Dennis.

Wakley kom dock tvåa den gången och Dennis på Baby-Bloom var fyra. Året därpå vann Wakley med samme Trinitro!

Terje Dahl på egen tränade Rodan, 1974.

TERJE DAHL

NORRMANNEN TERJE DAHL, 75 år, var under sin galoppaktiva tid en av Svenskt Grand Nationals och skandinavisk hindersports allra största profiler.

Som ryttare segrade han i loppet 3 gånger och som tränare inte mindre än 8 gånger. Han har utöver det flera placeringar och ett otal antal starter.

Terje var en framgångsrik hinderjockey även på de internationella turferna, med ett 30-tal segrar i England, två segrar i Tysklands största hinderlopp. Han red även i Frankrike. Dessutom en gång uppsatt på favoriten till det engelska Grand National på Aintree, men tvingades se loppet och hur hans "ritt" kom fyra från en sjukhus-säng, med elva brutna ben i kroppen efter en omkullridning.

Terje, vad har Svenskt Grand National betytt för dig?

– Våldigt, väldigt mycket – både för mig personligen och för den skandinaviska hindersporten. Det har genom åren varit ett fantastiskt arrangemang som Björn Zachrisson, Amatörryttarklubben och flera andra med mycket hårt ofta ideellt arbete och geniala idéer lyckades få till stånd. Svenskt GN lyfte hindersporten och i Sverige och loppet fick stor internationell genklang.

– Det är ett lopp med mycket högt PR-värde. Rätt använt är det en stor reklampelare för sporten.

Hur kändes det att vinna loppet, som ryttare?

– Det var stort, mycket stort. Loppet har hållit en mycket hög internationell klass. Ofta kom några av de allra bästa hinderryttarna i världen för att rida det, många som jag kände och red mot i andra länder. De höll Svenskt GN mycket högt och det var en stor ära att få vinna det. Många fina utländska hästar har varit inbjudna och

många väldigt bra hinderhästar tränade i Skandinavien har deltagit. Det var inte lätt att vinna och det kändes härligt att göra det. Det var också en mycket bra publik som verkligen hyllade segraren, heit fantastiskt.

Hur är det att rida i Svenskt GN?

– Det är en mycket trixig bana! Inget hinder är det andra likt. Det sker förändringar hela tiden. Ett hinder kan vara högt och brett, nästa långt och lågt, nästa står i en kurva, kurvorna är olika doserade och man måste sätta sig in i banan ordentligt före varje lopp, vara väl förberedd och inte ta något för givet. Det är tuffa tag och för jockeyerna är det "på liv och död".

– För många utländska ryttare är det största problemet att välja rätt väg! Det gäller att läsa på ordentligt innan hur bansträckningen går! Engelsmännen var livrädda för att komma upp i front! skrattar Terje.

Vad ska man titta efter om man ska köpa en häst för att vinna Svenskt Grand National?

– Det ska vara en flexibel häst, för att kunna klara alla variationer i banan, en smidig häcklöpare för de lägre hindrena och en bra steeplechaser för de höga svåra. Den måste vara mycket väl förberedd inför uppgiften för att klara av loppet. Och besitta mycket hög kapacitet och vara ännu mer förberedd för att kunna vinna det.

HÄSTARNA

Häst	Ant. segr	År	Ägare	Tränare	Ryttare
SERAFIN (POL)	5	1989-1992, 1995	Stall 627	N P Bogen	L Kelp, P Gehm, T Frick, J McLaughlin (2)
HILBIRIO (IRE)	2	1972-1973	C Collins	W A Stephenson	C Collins
RODAN (POL)	2	1974-1975	E Vaage	T Dahl	T Dahl
DOLMEN (POL)	2	1984-1985	Borgvin Stutteri	R O Durant	T Frick
SILENT KEYS	2	2001, 2003	T Oscarsson	T Oscarsson	D Dunsdon
LIGHTS OUT (DEN)	2	2008, 2010	Stall ATL	D Persson	N Lovén

RYTTARNA

Ryttare	Ant. segr	År, häst
TONY FRICK	6	1982 Dekret (POL), 1984-85 Dolmen (POL), 1986 Witebsk (POL), 1988 Tsong Kha (FR), 1991 Serafin (POL)
TERJE DAHL	3	1974-75 Rodan (POL), 1978 Star Cross (DEN)
JOHN MCLAUGHLIN	3	1992 Serafin (POL), 1995 Serafin (POL), 2000 Cicerone (POL)

C COLLINS, LARS KELP, D DUNSDON, NIKLAS LOVÉN har vardera 2 segrar.

Grand Nationals

BÄSTA GENOM ÅREN

TRÄNARNA

Tränare	Ant. segr	År	Häst
TERJE DAHL	8	1974-76 1979-80 1983 1986 1988	Rodan (POL) Czahar (POL) Star Cross (DEN), Plener (POL) Marsz Marsz (POL) Jastrzebiec (POL) Witebsk (POL) Tsongh Kha (FR)
NILS PETER BOGEN	7	1987 1989-92 1995 2000	Ovjedo (POL) Serafin (POL) (5) Cicerone (POL)
RAYMOND O DURANT	4	1982 1984-85 1993	Dekret (POL) Dolmen (POL) Snob Dancer (FR)
TONY OSCARSSON	2	2001, 2003	Silent Keys
RUNE HAUGEN	2	1998, 2002	City Kid (DEN), Trinitro (GB)
GRZEGORZ WROBLEWSKI	2	2005-06	Fanti Dancer (IRE), Dalfors (POL)
DENNIS PERSSON	2	2008, 2010	Lights Out (DEN)

med reservation för fel